

საქართველოს გრ.მუხაძის ქირურგთა ასოციაცია წიაღსვლა ისტორიაში

გ.თომაძე¹

¹თსუ, ქირურგიის № 2 დეპარტამენტი, პროფესორი, საქართველოს გრ. მუხაძის ქირურგთა ასოციაცია, ასოციაციის პრეზიდენტი

GR. MUKHADZE GEORGIAN ASSOCIATION OF SURGEONS HISTORICAL MILESTONES

G.Tomadze¹

¹TSMU #2 Department of Surgery, Professor, Gr. Mukhadze Georgian Association of Surgeons, President of association

რეზიუმე | ნაშრომში განხილულია გრ.მუხაძის საქართველოს ქირურგთა ასოციაციის განვითარებისა და ჩამოყალიბების ძირითადი ეტაპები, ქრონოლოგიურად. ისტორიული წიაღსვლა იწყება 1924 წლის 12 იანვარს ქირურგიული კლინიკების კონფერენციებიდან და წარმოაჩენს იმ ეტაპებს, რომელიც განვლო ქართულმა ქირურგიულმა საზოგადოებამ 2017 წლის დეკემბრამდე - გრ. მუხაძის საქართველოს ქირურგთა ასოციაციის ჩამოყალიბებამდე. აქცენტი გამაზვიებებულია იმ ქირურგთა ღვაწლზე, რომლებიც აქტიურად მოღვაწეობდნენ ქართული ქირურგიის ასპარეზზე.

Resume | The paper focuses on the steps of development of the Gr.Mukhadze Georgian Surgical Association in chronological order. The story begins from January 12, 1924 with "Conferences of surgical clinics" and demonstrates the development of the Surgical Society of Surgeons until December 2017, when the Gr.Mukhadze Georgian Association of Surgeons was founded. The emphasis is on the contribution of surgeons, who were and are actively working in the field of Georgian Surgery.

საკვანძო სიტყვები: საქართველოს ქირურგთა ასოციაცია

Keywords: Georgian Association of Surgeons

საქართველოს გრ. მუხაძის ქირურგთა ასოციაციის 7 ძირითადი ეტაპი:

- 1924** წლის 12 იანვარს გრიგოლ მუხაძემ (1879-1948) საფუძველი ჩაუყარა თბილისის ქირურგიული კლინიკების კონფერენციებს.
- 1933** წელს თბილისის კლინიკის კონფერენციები გრ. მუხაძის ინიციატივით გადაკეთდა საქართველოს სამედიცინო საზოგადოების ქირურგთა სექციად.
- 1947** წელს გრ. მუხაძის ინიციატივით საქ. სამედიცინო საზოგადოების ქირურგთა სექცია გადაკეთდა საქართველოს ქირურგთა დამოუკიდებელ საზოგადოებად.
- 1955** წლის 18 თებერვალს ჯანდაცვის მინისტრის ბრძანებით საქართველოს ქირურგთა საზოგადოებას გამოეყო და ცალკე დაფუძნდა თბილისის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოება, რომელსაც აკად. გრ. მუხაძის სახელი მიენიჭა. საქართველოს ქირურგთა საზოგადოებამ ფუნქციონირება გააგრძელა საქართველოს ქირურგთა რესპუბლიკური საზოგადოების სახით.
- 1998** წელს პროფესორ ბაადურ მოსიძის ინიციატივით შეიქმნა საქართველოს ქირურგთა ასოციაცია.
- 2015** წელს პროფესორ გურამ ტატიშვილის ინიციატივით თბილისის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოება გადაკეთდა საქართველოს ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოებად.
- 2017** წელს გაერთიანდა საქართველოს გრ.მუხაძის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოება და საქართველოს ქირურგთა ასოციაცია და ეწოდა გრ.მუხაძის საქართველოს ქირურგთა ასოციაცია.

ასოციაციის ისტორიული წიაღსვლა

1924 წლის 12 იანვარს პროფესორმა გრ. მუხაძემ საფუძველი ჩაუყარა თბილისის ქირურგიული კლინიკების კონფერენციებს. პირველი სხდომა (12.01.1924) ჰოსპიტალური ქირურგიის კლინიკაში ჩატარდა. სხდომები რეგულარულად, თვეში ორჯერ ტარდებოდა. მათ თავმჯდომარეობდნენ იმ კლინიკის

ხელმძღვანელები, სადაც იმართებოდა სხდომა.

სხდომებს ესწრებოდნენ ახალგაზრდა ქირურგები, კლინიკის წამყვანი სპეციალისტები, თსუი უფროსი კურსის სტუდენტები, რაიონებიდან ჩამოსული ქირურგები.

დღის წესრიგში იყო კლინიკაში ჩატარებული საინტერესო შემთხვევების დემონსტრაციები, რომლებიც ქირურგიული დაავადებების დიაგნოსტიკასა

სურათი 12.

აკადემიკოსი გრიგოლ მუხაძე

სურათი 2.

პროფესორი დავით იოსელიანი

სურათი 3.

აკადემიკოსი ეგნატე ფიზია

სურათი 4.

პროფესორი დავით მამამთავრიშვილი

და მკურნალობას ეხებოდა. წესად იყო მიღებული კლინიკების მუშაობის წლიური ანგარიშის მოსმენა. დაინტერესებული ქირურგებისათვის ეს თბილისის ქირურგიულ კლინიკებში შესრულებული სამუშაოს შესახებ ინფორმაციის მიწოდების და გამოცდილების გაზიარების საშუალებას წარმოადგენდა.

კონფერენციების არსებობის პირველი სამი წლის განმავლობაში ჩატარდა 19 სხდომა, მოსმენილი იყო 35 მოხსენება და 128 საინტერესო შემთხვევის დემონსტრაცია (ინფორმაცია პროფ. თ. ახმეტელის პირადი არქივიდან „აკად. გრ. მუხაძის სახელობის თბილისის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოების 50 წელი“).

1933 წელს თბილისის ქირურგიული კლინიკების კონფერენციები გრ. მუხაძის ინიციატივით გადაკეთდა საქართველოს სამედიცინო საზოგადოების ქირურგთა სექციად. ამ ეგიდით ჩატარდა ამიერკავკასიის ქირურგთა I (1927წ.) და II (1935წ.) ყრილობები. ქ. ერევანში დაგეგმილი მე-3 ყრილობა 1938 წელს ვერ ჩატარდა მეორე მსოფლიო ომის გამო. იგი ჩატარდა 1947 წელს.

სხვადასხვა წლებში საზოგადოების გამგეობის წევრები იყვნენ: ა. მაჭავარიანი, ნ. კახიანი, ა. წულუკიძე,

კ. ერისთავი, ი. ახმეტელი, ნ. ვესელოვბოროვი, მ. ცხაკაია, ე. თოღაძე, დ. იოსელიანი, ე. ზაქარაია, კ. ვეფხვაძე, ე. ფიზია, მ. კოკოჩაშვილი, მ. გიგოლოვი და სხვ.

1947 წელს გრ. მუხაძის ინიციატივით საქართველოს სამედიცინო საზოგადოების ქირურგთა სექცია გადაკეთდა საქართველოს ქირურგთა დამოუკიდებელ საზოგადოებად, რომელსაც 1948 წლამდე, გარდაცვალებამდე, თავმჯდომარეობდა აკადემიკოსი გრ. მუხაძე. მისი თავმჯდომარეობის პერიოდში სხდომებზე მოსმენილი იყო 300-ზე მეტი მოხსენება და 500-ზე მეტი დემონსტრაცია.

1948 წლიდან (გრ. მუხაძის გარდაცვალების შემდეგ) საქართველოს ქირურგთა საზოგადოების თავმჯდომარეები იყვნენ კონსტანტინე ერისთავი (1949-1975 წწ), მამია კომახიძე (1975-1980 წწ), გიორგი იოსელიანი (1980-2005).

1955 წლის 18 თებერვალს საქართველოს ჯანდაცვის მინისტრის ბრძანებით საქართველოს ქირურგთა საზოგადოებას გამოეყო და ცალკე დაფუძნდა თბილისის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოება, რომელსაც აკად. გრ. მუხაძის სახელი მიენიჭა. თავმჯდომარედ აირჩიეს თსსი ზოგადი ქირურგიის კათედრის გამგე პროფ. დ.გ. იოსელიანი, რომელიც თბილისის საზოგადოებას

სურათი 5.

პროფესორი ზაალ კახიანი

სურათი 6.

აკადემიკოსი კონსტანტინე ერისთავი

სურათი 7.

აკადემიკოსი მამია კომახიძე

სურათი 8.

პროფესორი თენგიზ ახმეტელი

წლები	მუხადის ქირურგიული საზოგადოების თავმჯდომარეები	ქირურგიული ასოციაციის პრეზიდენტები
1924-33 (9 წ)	პროფ. გრ. მუხაძე (თბილისის კლინიკების კონფერენციების სხდომები)	
1933-48 (15 წ)		პროფ. გრ. მუხაძე (საქ. სამედიცინო საზოგადოების ქირურგთა სექცია)
1947-48 (1წ)		პროფ. გრ. მუხაძე (საქ. ქირურგთა საზოგადოება)
1955-68 (13 წ)	პროფ. დავით იოსელიანი (გრ. მუხადის სახ. თბილისის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოება)	კონსტანტინე ერისთავი (1948-73წწ), საქ. ქირურგთა საზოგადოების საპატიო თავმჯდომარე
1968-79 (11 წ)	პროფ. ეგნატე ფიფია	მამია კომახიძე (1973-80 წწ), საქ. ქირურგთა საზოგადოების თავმჯდომარე
1979-80 (0,5 წ)	პროფ. დავით მამამთავრიშვილი. საპატიო თავმჯდომარე - პროფ. მ. ჩაჩავა.	აკად. მამია კომახიძე (1973-80 წწ), საქ. ქირურგთა საზოგადოების თავმჯდომარე
1980-94 (14 წ)	პროფ. ზაალ კახიანი	1980-2005 პროფ. გიორგი იოსელიანი
1994-96 (2 წ)	პროფ. ოთარ მამამთავრიშვილი	
1996-99 (3 წ)	პროფ. ზურაბ ცხაკაია	
1999-12 (13 წ)	პროფ. თენგიზ ახმეტელი. საპატიო თავმჯდომარე - პროფ. გ. იოსელიანი	1998-2008 (10წ) პროფ. ნოდარ ლომიძე, საქ. ქირ. ასოციაციის პრეზიდენტი
2015-16 (2 წ)	პროფ. გურამ ტატიშვილი (გრ. მუხადის სახ. საქართველოს ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოება)	
2016-17 (1 წ)	პროფ. მერაბ კილაძე	2008-2017 (10 წ) პროფ. ბაადურ მოსიძე, საქ. ქირ. ასოციაციის პრეზიდენტი
2018-19 (2 წ)	პროფ. გია თომაძე (საქართველოს გრ. მუხადის ქირურგთა ასოციაცია)	

თავმჯდომარეობდა 13 წელი, გარდაცვალებამდე (1968წ.).

თბილისის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოების ჩამოყალიბების შემდეგ პრაქტიკულად ეს საზოგადოება ასრულებდა რესპუბლიკური საზოგადოების ფუნქციას.

კლინიკური საკითხების გარდა სხდომებზე განიხილებოდა რესპუბლიკის ჯანდაცვის ორგანიზაციული საკითხები, დაკანონდა სადისერტაციო ნაშრომების განხილვა, გამოსაქვეყნებელი სახელმძღვანელოების რეცენზირება, ხდებოდა რესპუბლიკური ყრილობების და კონფერენციების დღის წესრიგის დამტკიცება. თბილისის ქირურგთა საზოგადოებას მჭიდრო შემოქმედებითი ურთიერთობა ჰქონდა სამედიცინო დარგის სხვა საზოგადოებებთან. ტარდებოდა გაერთიანებული სხდომები ტრავმატოლოგთა, უროლოგთა, ონკოლოგთა, ტრანსფუზიოლოგთა საზოგადოებებთან, პათანატომებთან, თერაპევტებთან, კარდიოლოგებთან, პედიატრებთან და რენტგენოლოგებთან ერთად.

1968-1979 წწ თბილისის მუხადის ქირურგთა საზოგადოებას 11 წლის განმავლობაში თავმჯდომარეობდა თსსი სამკურნალო ფაკულტეტის ქირურგიულ კათედრის გამგე, აკადემიკოსი ეგნატე ფიფია (1901-1979).

1979-1980 წწ საზოგადოების თავმჯდომარე იყო პროფ. დავით მამამთავრიშვილი (1905-1980):

- 1950-1953 წწ იყო თბილისის ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტის რექტორი;
- 1954 წლიდან ამავე ინსტიტუტის ქირურგიის კათედრის გამგე;
- 1954-1959წწ. საქართველოს ჯანდაცვის მინისტრი. პროფესორდ. მამამთავრიშვილის თავმჯდომარეობის

პერიოდში გამგეობის შემადგენლობაში იყვნენ: თ.ახმეტელი, ა.ბეთანელი, დ. ბერეჟიანი, ს. ბუაჩიძე, გ.ბოჭორიშვილი, ლ.დვალი, ა.თელია, გ.იოსელიანი, ზ.კახიანი, გ.ტატიშვილი, ნ.გრიგოლია, შ.მირაშვილი, თ.სირია, გ.ახალაძე, ზ.ცხაკაია.

1980-1994 წწ საზოგადოებას 14 წლის განმავლობაში თავმჯდომარეობდა პროფესორი ზაალ კახიანი (1927-2000).

- 1962-1972 წწ საქართველოს ჯანდაცვის მინისტრის პირველი მოადგილე;
- 1968 წლიდან თბილისის ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტის გადაუდებელი ქირურგიის კათედრის გამგე;
- საქართველოს სახელმწიფო სამედიცინო აკადემიის რექტორი.

პროფესორ ზ.კახიანის მოადგილეები საზოგადოების ხაზით იყვნენ პროფ. ა.კუტუბიძე, ა.თელია, ე.ფიფია.

1994-1996 წწ საზოგადოებას, 2 წელი, თავმჯდომარეობდა პროფესორი ოთარ მამამთავრიშვილი. მისი მოადგილეები იყვნენ თ.ახმეტელი, ს.ხუნდაძე, ო.ჩახუნაშვილი, ზ.ცხაკაია.

1996-99 წწ საზოგადოებას, 3 წელი, თავმჯდომარეობდა პროფესორი ზურაბ ცხაკაია (1930-1998).

- 1989-1998 წწ თბილისის ექიმთა დახელოვნების სახელმწიფო ინსტიტუტის ქირურგიის N2 კათედრის გამგე.

პროფესორ ზ.ცხაკაიას მოადგილეები იყვნენ თ.ახმეტელი, ნ.გრიგოლია, გ.ნაცვლიშვილი.

1999-2012 წწ საზოგადოებას 13 წელი თავმჯდომარეობდა პროფესორი თენგიზ ახმეტელი (1924-2012).

სურათი 9.

პროფესორი გურამ ტატიშვილი

სურათი 10.

პროფესორი ბაადურ მოსიძე

სურათი 11.

პროფესორი ნოდარ ლომიძე

სურათი 12.

პროფესორი მერაბ კილაძე

- თსის ჰოსპიტალური ქირურგიის კათედრის გამგე (1983–1995).
  - ამ პერიოდში საპატიო თავმჯდომარე იყო პროფ. გ.იოსელიანი. მოადგილეები: რ.გაგუა, ნ.გრიგოლია, ბ.მოსიძე, გ.ნაცვლიშვილი.
  - „ბოლო წლებში საქართველოს ურთულესმა სოციალურ-ეკონომიკურმა მდგომარეობამ უარყოფითი დადი დაასვა საზოგადოების მუშაობას. სინანულით უნდა ვაღიაროთ, რომ ინტერესი საზოგადოებისადმი გარკვეულწილად შემცირდა და ეს ეხება როგორც რესპუბლიკის წამყვან ქირურგებს, ისე ახალგაზრდობას. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ეს მხოლოდ დროებითი მოვლენაა და ჩვეულ რიტმში ჩადგება“.
- თ.ახმეტელი, 2006 წ.

2015-2016 წწ პროფესორმა გურამ ტატიშვილმა (1929-2016) განაახლა ქირურგთა საზოგადოების მუშაობა. თბილისის სამეცნიერო საზოგადოება გადაკეთდა საქართველოს ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოებად.

- იგი იყო თსის ქირურგიის კათედრის გამგე;
- ტრავმატოლოგიის და ორთოპედიის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი;

- საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტროს მთავარი ქირურგი.
- 2016-2017 წწ მუხაძის ქირურგიულ საზოგადოებას ხელმძღვანელობდა პროფესორი მერაბ კილაძე.
- თსუ ქირურგიული დეპარტამენტის ხელმძღვანელი.
- 2017 წელს გაერთიანდა საქართველოს გრ.მუხაძის ქირურგთა სამეცნიერო საზოგადოება და საქართველოს ქირურგთა ასოციაცია და ეწოდა გრ.მუხაძის საქართველოს ქირურგთა ასოციაცია.
- 1998-2008 წწ საქართველოს ქირურგთა ასოციაციის პრეზიდენტი (10 წელი) იყო პროფესორი ნოდარ ლომიძე (1948 წ).
- თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის N1 ქირურგიული დეპარტამენტის ხელმძღვანელი;
- თსუ პირველი საუნივერსიტეტო კლინიკის ქირურგიული სამსახურის ხელმძღვანელი.
- 2008-2017 წწ საქართველოს ქირურგთა ასოციაციის პრეზიდენტი (10 წელი) იყო პროფესორი ბაადურ მოსიძე (1947 წ).
- თსუ N3 ქირურგიული დეპარტამენტის ხელმძღვანელი;
- მაღალტექნოლოგიური სამედიცინო ცენტრის ქირურგიული სამსახურის ხელმძღვანელი.